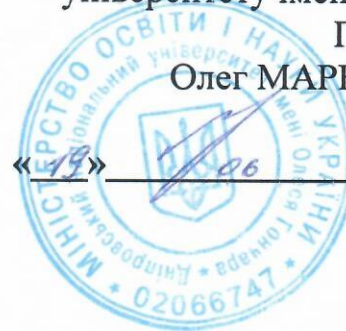

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся
Гончара
Олег МАРЕНКОВ

«19» _____ 2024 р.

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Сороки Максима Віталійовича «Кримінально-правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі», представлені на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

ВИТЯГ

з протоколу № 20 міжкафедрального семінару
юридичного факультету Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара від 18 червня 2024 року

ПРИСУТНІ: 17 з 17 членів наукового семінару.

ГОЛОВУЮЧА: д-р юридичних наук, проф. Соколенко О.Л. (12.00.07 – адміністративне право і процес), декан юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

СЕКРЕТАР ЗАСІДАННЯ: канд. юридичних наук, доц. Грабильнікова О.А. (12.00.07 – адміністративне право і процес), доцентка кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Члени наукового семінару:

д-р. юрид. наук, проф. Т. В. Корнякова (12.00.08 – кримінальне право і процес);

д-р. юрид. наук, проф. Н. С. Юзікова (12.00.08 – кримінальне право і процес);

д-р юрид. наук, проф. О.В. Сачко (12.00.09 – кримінальне право і процес);

- канд. юрид. наук, доц. О. П. Литвин (12.00.07 – адміністративне право і процес);
- д-р. юрид. наук, доц. Є. А. Кобрусєва (12.00.07 – адміністративне право і процес);
- канд. юрид. наук, доц. О. В. Лахова (12.00.08 – кримінальне право і процес);
- д-р юрид. наук, проф. К. В. Бережна (12.00.07 – адміністративне право і процес);
- канд. юрид. наук, доц. Л. М. Мудриєвська (12.00.01 – теорія держави і права);
- д-р. істор. наук, проф. В. М. Калашніков (12.00.01 – теорія держави і права);
- канд. юрид. наук, доц. Заворотченко Т.М. (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право);
- канд. юрид. наук, проф. І. Г. Алексеєнко (12.00.01 – теорія держави і права);
- д-р. юрид. наук, старш. наук. співроб. НІЦ НАН України і МОН України Є. А. Булат (12.00.03 – цивільне право і процес);
- д-р. юрид. наук, проф. І. В. Патерило (12.00.07 – адміністративне право і процес);
- д-р. юрид. наук, проф. О. В. Марченко (12.00.07 – адміністративне право і процес);
- канд. юрид. наук, доц. Ю. В. Живова (12.00.08 – кримінальне право і процес).

Аспіранти участі у міжкафедральному семінарі не брали.

Запрошені: аспірант 4 року навчання Сорока М.В.

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Сороки Максима Віталійовича, представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Тема дисертації: «Кримінально-правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі», затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено д.ю.н. Юзікову Н.С. (протокол № 4 від від 19.11.2020 р.).

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 Право (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.)

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертації аспіранта 4 року навчання Сороки Максима Віталійовича на тему: «Кримінально-правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі»,

представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права **Грабильнікова О.А.**; викладач кафедри адміністративного і кримінального права **Дриголь О.О.**; канд. юрид. наук, доц, доц. кафедри адміністративного і кримінального права **Литвин О.П.**

За результатами перевірки дисертаційної роботи на плагіат програмою «Strikerplagiarism» зроблено висновок: дисертаційна робота Сороки М.В. має високий рівень унікальності (90,2%) і може бути допущена до захисту.

Роботу було розглянуто трьома фаховими експертами - д-р. юрид. наук, професор, завідувач кафедри адміністративного і кримінального права **Т. В. Корнякова**; д-р. юрид. наук, проф. кафедри адміністративного і кримінального права **О.В. Сачко**; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права **О. В. Лахова**.

Робота виконана на 267 сторінках і містить такі складові частини: анотація, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури, додатки.

Слово надається аспіранту Сороці В.М.. Будь ласка, регламент виступу – 20 хвилин.

Аспірант Сорока М.В.:

Шановна голово, шановні члени міжкафедрального семінару, шановні присутні!

Тема моєї дисертації: «Кримінально – правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі».

Актуальність теми.

Актуальність досліджуваної проблематики обумовлюється, з одного боку, об'єктивним процесом формування в Україні цілісної законодавчої бази забезпечення прав і свобод людини та громадянина, яка б відповідала встановленим міжнародним стандартам, а з іншого, широкомасштабною агресією російської федерації проти України, що спричинює процес маргіналізації громадянськості і відповідно обумовлює збільшення чисельності вироків у виді довічного позбавлення волі. Означене протиріччя набуло розв'язання шляхом пропозиції впровадження в кримінальну юстицію України реституційного (відновного) правосуддя у формі «кола правосуддя», зокрема як додаткового засобу вирішення кримінально – правових конфліктів.

Для українського законодавства й науки кримінального права довічне позбавлення волі є достатньо новим видом покарання. Ця обставина зумовлює

широкий дискурс у фахових колах правників щодо його сутності, мети, особливостей порядку й умов його встановлення, застосування (призначення) та відбування.

Ставши на шлях демократичних реформ та намагаючись привести національне законодавство до вимог міжнародних стандартів, Україна приймає відповідні закони й ратифікує міжнародні договори. Визначальне місце в системі нормативно - правових актів відводиться кримінальному та кримінально - виконавчому законодавству України, оскільки гуманне ставлення до засуджених – один із проявів гуманізму. Одним із шляхів вирішення цього завдання є впровадження в кримінальну юстицію України відновного правосуддя – додаткового засобу вирішення кримінально - правових конфліктів.

Враховуючи наукову цінність досліджень, які присвячені проблемам покарання у вигляді довічного позбавлення волі і процедурам відновлення справедливості (ретрибуційному правосуддю), все ж поза увагою науковців залишилися питання кримінально – правових проблем відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі. Зокрема не розроблено та потребує подальшого дослідження питання встановлення умов участі у відновлювальному правосудді осіб, які відбувають покарання у вигляді довічного позбавлення волі; окреслення правового статусу всіх його учасників, визначення організаційно – правових форм здійснення реституційного (відновного) правосуддя щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі. З огляду на вищевикладене, стає очевидною актуальність дослідження кримінально – правових проблем відновлення справедливості шляхом відбування довічного позбавлення волі.

Метою дослідження є комплексний аналіз кримінально – правових теоретичних та прикладних проблем відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі, а також вирішення суперечливих питань застосування організаційно – правових форм реституційного (відновного) правосуддя щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі та особливостей нормативно – правового забезпечення їх участі в ньому.

Для досягнення цієї мети поставлено ряд завдань, таких як:

- охарактеризувати дослідницькі пріоритети та перспективи кримінально-правового аналізу покарання у виді довічного позбавлення волі на національному та зарубіжному рівнях;
- проаналізувати методологічні підходи до дослідження кримінально – правових проблем відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі;

- розкрити розуміння відновлення справедливості в контексті теорій кримінального покарання;
- проаналізувати значущі кримінально – правові складові довічного позбавлення волі як виду покарання;
- узагальнити міжнародні вимоги та рекомендації щодо запровадження реституційного (відновного) правосуддя в європейських країнах;
- охарактеризувати правову основу впровадження, застосування, розвитку та перспектив реституційного (відновного) правосуддя на національному рівні;
- проаналізувати зарубіжний досвід застосування «кола правосуддя» як форми реституційного (відновного) правосуддя;
- запропонувати напрями реалізації реституційного (відновного) правосуддя в Україні щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі;
- сформулювати рекомендації та пропозиції до чинного законодавства та правозастосовної практики реалізації покарання у виді довічного позбавлення волі та запровадження відновної ініціативи.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають між особами, які засуджені до довічного позбавлення волі та потерпілими особами, територіальними громадами, державою, а також установами, які приймають участь в забезпеченні відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.

Предмет дослідження – кримінально – правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі.

Методи дослідження були обрані відповідно до поставлених мети та завдань дослідження, а саме: формально - юридичний метод (догматичний), герменевтичний метод, детерміністський метод, порівняльно - правовий метод, історико - правовий метод, системний аналіз та експертне опитування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних наукових досліджень кримінально – правових проблем відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій та висновків, **зокрема:**

- узагальнено дослідницькі пріоритети та перспективи кримінально-правового аналізу покарання у виді довічного позбавлення волі, на національному та зарубіжному рівнях, що охоплюють широкий спектр теоретичних і практичних аспектів, спрямованих на забезпечення справедливого, гуманного ставлення до правопорушників та відновлення справедливості у суспільстві;
- доведено, на основі зарубіжного досвіду на національних особливостей, доцільність створення Комітету громадського правосуддя як громадського

- експертного утворення, до складу якого можуть входити судді, представники прокуратури, офіцери поліції, громадські правозахисні організації, науковці, об'єднані метою сприяння відновному правосуддю, справедливості та пошуку конструктивних шляхів реагування на конфлікти;
- розроблено макет Програми реституційного (відновного) правосуддя щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі;
 - запропоновано зміни та доповнення до законодавчих актів України щодо реалізації форм відновлення справедливості у кримінальному судочинстві при застосуванні довічного позбавлення волі;
 - підходи до міжнародних вимог та рекомендацій щодо запровадження реституційного (відновного) правосуддя в європейських країнах, які диференційовані на дві групи: загального (універсального) характеру, які містять загальні норми щодо реституційного правосуддя та закріплюють право на застосування альтернативи в судовому провадженні, посередництво, примирення; спеціального характеру, які містять адресні норми щодо реституційного правосуддя, дають визначення поняттям і категоріям, що характеризують реституційне правосуддя, умови застосування реституційного правосуддя в національній правовій системі;
 - визначення довічного позбавлення волі як примусового заходу, що застосовується від імені держави, за рішенням суду, до особи, визнаної винною у вчиненні умисного особливо тяжкого злочину, і передбачає безстрокову (довічну) ізоляцію засудженого від суспільства шляхом тримання його у спеціально призначених для цього установах виконання покарань;
 - методологічні підходи до дослідження кримінально – правових проблем відновлення справедливості при застосуванні довічного позбавлення волі шляхом використання: діалектичного, історичного, парадигмального, аксіологічного, антропологічного, герменевтичного, термінологічного (діахронічного, системно – структурного, функціонального); юридично – позитивістського; детерміністського, а також загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання: логічного; історико – генетичного, порівняльного, методу аналізу документів, методу спостереження, соціологічного методу опитування, психолого – педагогічного методу (біографічного);
 - теоретичні підходи до розуміння відновлення справедливості в контексті теорій кримінального покарання відповідно до яких, осмислення відновлення справедливості як мети кримінального покарання можливе крізь призму детерміністського підходу в межах теорій ретрибутивізму, консеквенціалізму та реституційного (відновного) правосуддя;

– аргументи щодо доцільності інкорпорації у національну кримінально – правову базу інституту реституційного (відновного) правосуддя у формі «кола правосуддя» як ефективного правового засобу відновлення справедливості щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі.

Шляхи вирішення. В результаті дисертаційного дослідження, виконаного на основі аналізу діючого законодавства, практики його застосування, теоретичного осмислення ряду наукових праць, запропоновано певні способи вирішення вказаних проблем.

На основі дослідження було вирішено ряд задач, що дозволило дійти таких висновків:

1. Системне вивчення кримінального законодавства зарубіжних держав показало, що тією чи іншою мірою сучасні держави використовують у боротьбі зі злочинністю покарання, що полягає в довічному позбавленні засудженого свободи. Їхній досвід з регламентації питань, пов'язаних із застосуванням цього засобу кримінально - правового впливу на винних, може бути врахований у процесі реформування відповідних норм вітчизняного кримінального права.

2. Досвід з регламентації питань, пов'язаних із застосуванням відновного правосуддя, може бути врахований у процесі реформування відповідних норм вітчизняного кримінального права.

3. Впровадження та поширення відновного правосуддя у вигляді кола правосуддя є наслідком прагнення до гуманізації системи кримінальних покарань та утвердження абсолютної цінності життя людини. Нині дедалі більшої актуальності набуває питання не просто про формальне збереження людського життя у вигляді утримання злочинця в установах відбування покарань, а й створення умов для забезпечення можливості виправлення особи та повторну її соціалізацію, навіть після скоєння тяжких суспільно небезпечних діянь.

4. Можливість помилування (дострокового звільнення) через визнання своєї вини є, з одного боку, свідченням гуманності суспільства, що дає злочинцю, який хоче повернутися до нормального життя, ще один шанс, з другого – бажаною перспективою для нього, що буде спонукати засудженого до відповідної правомірної поведінки під час відбування обов'язкового терміну покарання.

5. Єдиної всеосяжної концепції розвитку відновного правосуддя сьогодні в Україні немає. Стверджується, що впровадження кола правосуддя як форми відновного правосуддя щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, є одним із завдань держави, важливим показником її

спроможності забезпечувати захист прав людини як найвищої соціальної цінності.

6. Запровадження кола правосуддя як форми відновного правосуддя щодо осіб, які відбувають покарання у вигляді довічного позбавлення волі, повинно стосуватися насамперед упорядкування змісту діючої нормативно – правової бази. У цьому контексті слід акцентувати увагу на можливості зміни форми, умов, а іноді і заміну самого терміну позбавлення волі із безстрокового (довічного) на строковий (позбавлення волі на певний строк). Зміни у порядку організації відбування полягають у можливості зміни режиму та умов його відбування, які здійснюються із урахуванням розроблених індивідуальних програм соціально – психологічної роботи із засудженими, контролю за їх виконанням, а також у врахуванні отриманих результатів.

7. Перегляд судами вироків щодо довічного позбавлення волі через громадський осуд є проблематичним, тому застосування кола правосуддя як форми відновного правосуддя є одним із шляхів вирішення проблеми винесення рішення щодо умовно – дострокового звільнення засуджених до довічного позбавлення волі.

8. Розглянуто можливості заміни довічного позбавлення волі, позбавленням волі на певний строк особам, які засуджені до довічного позбавлення волі, які визнали свою провину та погодилися і прийняли участь у відновному правосудді у формі кола правосуддя.

9. Аргументовано пропозицію щодо доцільності зменшення до п'ятнадцяти років строку, після відбування якого засуджений до довічного позбавлення волі може звертатися з клопотанням про участь у відновному правосудді у формі кола правосуддя. Обґрунтовано необхідність щодо зняття обмежень на застосування амністії до засуджених до довічного позбавлення волі, їх умовно – дострокового звільнення у зв'язку з їх участю у відновному правосудді.

10. Запропоновано заходи удосконалення відповідних правових норм, що врегульовують суспільні відносини у зазначеній сфері з урахуванням останніх надбань теорії та застосування сучасних методів юридичної техніки.

11. Запропоновано прийняття закону України «Про реституційне (відновне) правосуддя», який чітко визначає принципи, процедури та механізми його застосування до осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі. У законі мають бути: закріплені поняття та принципів, цілі та завдань відновного правосуддя; окресленні кола суб'єктів реституційного (відновного) правосуддя; форми та методи реституційного (відновного) правосуддя; компетенції органів та осіб, які здійснюють реституційне (відновне) правосуддя; гарантії прав та свобод учасників реституційного (відновного)

правосуддя; можливості застосування всіх його форм, включаючи медіацію, «коло правосуддя» та «сімейні конференції»; механізми фінансування, матеріально-технічного забезпечення реституційного правосуддя; порядок підготовки кадрів для здійснення реституційного правосуддя; проведення моніторингу та оцінки ефективності реституційного правосуддя.

12. Представлено авторський пілотний проєкт «Програма реституційного (відновного) правосуддя для осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі», який передбачає алгоритм проведення «кола правосуддя» і участі в ньому особи, яка відбуває покарання у виді довічного позбавлення волі. Метою проєкту є вирішення кримінально-правового конфлікту на основі консенсусного рішення, спрямованого на відновлення справедливості. Запровадження такого проєкту може стати важливим кроком на шляху до гуманізації кримінальної політики, відновлення справедливості для жертв злочинів та ресоціалізації злочинців.

Результати дисертації висвітлено у п'яти публікаціях, із них чотири – у виданнях, які входять до переліку наукових фахових видань України, одна у зарубіжному фаховому виданні, шість – у тезах доповідей на науково-практичних заходах.

Дякую за увагу!

Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників міжкафедрального наукового семінару.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

д-р. юрид. наук, проф. І. В. Патерило.

Максима Віталійовичу, у контексті Вашої дисертації, що саме виражає термін «справедливість»?

Відповідь: Дякую за запитання. Термін «справедливість» еволюціонував впродовж багатьох століть. Так, його визначення обговорювали Мислителі Давньої Греції та Стародавнього Риму. Також це питання ставилось під час середньовічної християнської ідеології, а також в епоху Відродження і Реформації, епоху Просвітництва

В ХХ та ХХІ століттях справедливість утверджується як головна чеснота суспільних інститутів: конституції, свободи слова. Концепт «чесність» постає основою справедливості. Питанню справедливості приділяють увагу більшість сучасних філософсько – правових напрямів: лібертаризм, комунітаризм, соціалізм, герменевтика. Лібертаризм визначає справедливість як сукупність правил, що організують простір вільного обміну між людьми; комунітаризм – як нормативний стандарт, а також відкидає наявність універсального змісту в ідеї справедливості; соціалізм – як нормативну вимогу розвитку важливих людських можливостей, які визначають повноцінне функціонування кожної

людської істоти; германевтика ототожнює справедливість із законом. Сучасна українська правова школа розуміє справедливість як дотримання прав людини; засадничий принцип права; основну правову цінність.

д-р. юрид. наук, доц. Є. А. Кобрусєва

Максима Віталійовичу, чи розглядалися Вами, в процесі підготовки, інші види покарання, які могли б замінити покарання у вигляді довічного позбавлення волі?

Відповідь: Дякую за запитання, так, мною розглядалися інші види покарання, що могли б стати альтернативою покаранню у вигляді довічного позбавлення волі. Серед інших, розглядалось покарання у вигляді смертної кари. Однак, враховуючи, що України йде шляхом гуманізації, введення такого покарання призведе до відступлення від вказаного шляху. З іншого ж боку, зважаючи на ситуацію, що склалася в Україні, введення воєнного стану, жорсткість покарань може бути збільшена. Вважаю, що будь-які дії викличуть негативну реакцію значної частини населення.

В той же час, розглядалась можливість зменшення терміну покарання з довічного на строковий шляхом залучення засуджених до довічного позбавлення волі до виправних робіт, суспільно-корисної діяльності. Крім того, вважаю, що під час воєнного стану такі дії є більш виправданими, оскільки дійсно можуть сприяти виправленню особи, принести користь суспільству. Також це допоможе скорегувати державні фінансові витрати.

канд. юрид. наук, доц. Л. М. Мудрисєвська

Максима Віталійовичу, чи вважаєте Ви за доцільне вносити зміни до чинного законодавства в частині призначення та відбування покарання у вигляді довічного позбавлення волі?

Відповідь: Дякую за запитання. Покарання у виді довічного позбавлення волі є фінансово витратним, довготривалим, призводить до повного соціально – психологічного відчуження засуджених, ускладнення сприйняття ними карально – виховного впливу. Це обумовлює потребу у змінні умов відбування і виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.

Кримінальний кодекс України і Кримінально – виконавчий кодекс України не містять правових норм щодо впровадження і реалізації реституційного (відновного) правосуддя у формі «кола правосуддя» щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі.

Такі зміни до КК України: ст. 64 КК України доповнити п. 3 і викласти його в такому формулюванні: відбування покарання у виді довічного позбавлення волі може бути замінено за рішенням Верховного Суду України на позбавлення волі на певний строк у випадку, коли засуджений до покарання у вигляді довічного позбавлення волі визнав свою вину, прийняв участь у

програмі реституційного (відновного) правосуддя і Комітет громадського правосуддя виніс рішення про можливість заміни йому виду покарання – а саме, покарання на певний строк; в ст. 82 п.5 КК України і викласти його в такому формулюванні: покарання у виді довічного позбавлення волі може бути замінено на покарання у виді позбавлення волі на інший строк за рішенням Верховного Суду України, якщо засуджений відбув не менше десяти років призначеного судом покарання та визнав свою вину, прийняв участь у програмі реституційного (відновного) правосуддя і Комітет громадського правосуддя виніс рішення про можливість пом'якшення (зменшення (зниження) строку) цього покарання; в ст. 81 п. 5 КК України і викласти в такому формулюванні: умовно - дострокове звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі може бути застосоване за рішенням Верховного Суду України, якщо засуджений сумлінною поведінкою і ставленням до праці довів своє виправлення, відбув не менше десяти років призначеного судом покарання та визнав свою вину, прийняв участь у програмі реституційного (відновного) правосуддя і Комітет громадського правосуддя виніс рішення про можливість умовно - дострокового його звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі; ст. 75 п. 5 КК України і викласти його в такому формулюванні: умовно - дострокове звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі може бути застосоване за рішенням Верховного Суду України, якщо засуджений сумлінною поведінкою і ставленням до праці довів своє виправлення, відбув не менше десяти років призначеного судом покарання та визнав свою вину, прийняв участь у програмі реституційного (відновного) правосуддя і Комітет громадського правосуддя виніс рішення про можливість умовно - дострокового його звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі – іспитовий строк становить від 5 до 10 років; п. 1 ст. 87 КК України викласти у такому формулюванні: помилування здійснюється Президентом України та Верховним Судом України стосовно індивідуально визначеної особи; п. 2 ст 87 КК України викласти в такому формулюванні: актом про помилування, або рішенням Верховного Суду України може бути здійснена заміна засудженому призначеного судом покарання у виді довічного позбавлення волі на позбавлення волі на строк не менше п'ятнадцяти років, якщо засуджений сумлінною поведінкою і ставленням до праці довів своє виправлення, прийняв участь у програмі реституційного (відновного) правосуддя і Комітет громадського правосуддя виніс рішення про можливість помилування.

д-р юрид. наук, проф. О.В. Сачко

Максиму Віталійовичу, на Вашу думку, чи впливає війна в Україні на інститут покарання у вигляді довічного позбавлення волі?

Відповідь: Так, оскільки в умовах широкомасштабної агресії російської федерації проти України зростає кількість злочинів проти держави, а саме: посягання на її територіальну цілісність і недоторканність, колабораційна діяльність, диверсії, терористичні акти; здійснюються посягання на життя працівників правоохоронних органів, членів громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовців. Є факти опору начальникові із військової служби із застосуванням зброї, геноциду, найманства. Тому, держава вимушена посилювати відповідальність за скоєння злочинів проти держави, зокрема через покарання у виді довічного позбавлення волі. За цих обставин перед державою постає завдання з одного боку, дотримуватися вимог міжнародних стандартів в сфері прав людини, а з іншого вжити дієвих заходів щодо запобігання подальшій громадянській маргіналізації суспільства.

Одним із шляхів вирішення окреслених проблем є впровадження в кримінальну юстицію України відновного правосуддя – додаткового засобу вирішення кримінально - правових конфліктів.

канд. юрид. наук, доц. О. В. Лахова

Максиму Віталійовичу, чи існує можливість подальшого розвитку Вашої теми?

Відповідь: Дякую за запитання. Так, вказана тематика має чудові перспективи для розвитку, і це, насамперед, пов'язано з війною в Україні та пристосуванням законодавства до воєнного стану, а також з післявоєнними наслідками. Відкритим залишається питання стану військовополонених після закінчення війни, притягнення їх до відповідальності, їх утримання. Крім того, така ж проблема виникає і в категорії злочинів, що безпосередньо відносяться до злочинів воєнного часу (колабораційна діяльність, геноцид) та до осіб, що вчинили ці злочини. Також слід враховувати, що в Україні механізм покарання у вигляді довічного позбавлення волі є, однак потребує покращення. Саме створення кола правосуддя як виду реституційного покарання може дати новий розвиток темі позбавлення покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Сорока Максим Віталійович з 2020 року по 2024 рік навчався в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара з метою здобуття ступеню «доктор філософії». До вступу в аспірантуру Сорока М.В.

закінчив Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, де проявив науковий інтерес до самостійного проведення досліджень.

За період навчання в аспірантурі здобувач Сорока М.В. у повному обсязі та своєчасно виконав навчальний план підготовки доктора філософії, затверджений рішенням Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, протокол № 4 від 19.11.2020 року.

Ним успішно опановані такі передбачені планом дисципліни, як «Філософія та наукова етика», «Іноземна мова», «Інноваційно-дослідницька діяльність науковця», «Актуальні проблеми кваліфікації злочинів», «Методологія педагогічного процесу у вищій школі», «Методологія кримінологічних досліджень», «Адміністративний процес в парадигмі права», «Актуальні проблеми адміністративного права», «Теоретичні аспекти кваліфікації злочинів», «Міжнародно-правове регулювання митного співробітництва», «Інформаційні системи і технології в юриспруденції», а також успішно пройдено педагогічну практику.

Індивідуальний план роботи асп. Сорока М.В. виконав своєчасно у повному обсязі. При цьому, ним виконані всі види робіт, пов'язані з проведенням дисертаційного дослідження та оформлення його результатів. При проходженні в аспірантурі викладацької практики показав достатній рівень викладання дисциплін кримінально правового напрямку.

Сорока М.В. при проведенні дослідження продемонстрував глибокі знання у сфері права загалом та в предметі кримінально-правових проблем відновлення справедливості через застосування довічного позбавлення волі зокрема. Виявлено здатність до наукового пошуку, досконале володіння загальними та спеціальними методами дослідницької діяльності, а також уміння поєднувати філософський та практичний підходи..

При виконанні індивідуального плану та дисертаційного дослідження асп. Сорока М.В. проявив наполегливість, працьовитість, цілеспрямованість і творчий підхід до розв'язання наукових задач, обґрунтування і аналізу отриманих результатів, наполегливість та організованість у процесі наукового пошуку.

Основні результати дисертації асп. Сорокою М.В. одержано самостійно.

За період навчання в аспірантурі за темою дисертації аспірантом опубліковано 11 наукових праць, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України категорії Б та 1 за кордоном. Основні положення, висновки й рекомендації дисертації обговорювалися на кафедрі адміністративного і кримінального права. Апробацію одержаних наукових результатів дисертаційного дослідження проведено на 6 науково-практичних конференціях. Усі вимоги МОН України щодо кількості публікацій за результатами

дисертаційного дослідження та їх рівня виконано. Одержані результати обговорено на авторитетних всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Дисертант отримав низку важливих нових наукових результатів, що належним чином аргументовані, відповідають теоретичному рівню, логічно пов'язані між собою, а їх реалізація в комплексі дозволить наблизитись до вирішення проблем відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі та формуванню на цій основі теоретичних положень, спрямованих на поглиблення теорії реституційного (відновного) правосуддя і практичних рекомендацій щодо участі осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі в одній із його програм – «кола правосуддя». Серед нових положень, запропонованих дисертантом, заслуговує на увагу: визначення і характеристика правових засобів регулювання «кола правосуддя» як форми реституційного (відновного) правосуддя за участю осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі; пропозиція інкорпорувати в кримінально – правову доктрину України інститут реституційного (відновного) правосуддя у формі «кола правосуддя» як чинника гуманізації відбування покарання у виді довічного позбавлення волі тощо. Дослідження у цьому напрямку представляють як теоретичний, так і практичний інтерес.

Позиції, які відстоює Сорока М.В. базуються на досягненнях світової та вітчизняної кримінально-правової доктрини, а також на положеннях суміжних галузей права: кримінально-виконавчого права, кримінального процесуального права, міжнародного права, соціології, психології та політології. Матеріал, представлений у дослідженні, містить значний внесок дисертанта, який збагачує розуміння теоретичних аспектів досліджуваної проблеми. Автор продемонстрував здатність самостійно узагальнювати та аналізувати національні нормативно-правові акти, міжнародне законодавство, зарубіжну практику та спеціальну літературу, визначати теоретичні та практичні завдання, а також формулювати науково обґрунтовані висновки та пропозиції щодо їх вирішення.

Отримані висновки і рекомендації зумовили обґрунтування необхідності і доцільності запровадження низки змін і уточнень до чинного законодавства України щодо загальнодержавної політики, формування відповідних спеціалізованих підрозділів, ефективної координації інституцій влади, міжнародної співпраці у сфері призначення покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Отже, дисертаційне дослідження Сороки М.В. побудоване на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем

наукових узагальнень. Аспірант використав достатній обсяг робіт з філософії, конституційного права, міжнародного права, кримінального права, кримінально-виконавчого права та інших галузевих правових наук.

Результати дисертаційного дослідження аспірантом впроваджено у практичну, наукову та освітню діяльність.

Таким чином, за результатами навчання в аспірантурі та проведенням дисертаційним дослідженням, Сорокою М.В. підтверджено високий рівень теоретичних знань, умінь, навичок та інших здібностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницької діяльності.

Вважаю, що підготовлена аспірантом кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Сорокою Максимом Віталійовичем дисертація: «Кримінально-правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі» є самостійною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі кримінального та кримінально-виконавчого права.

Автор дисертації, Сорока Максим Віталійович, за всіма набутими компетентностями, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, а робота може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Дякую за увагу!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

д-р. юрид. наук, проф. Корнякова Т.В. Шановні колеги, присутні, ми почули викладення змістовного дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота вражає глибоким рівнем криминологічного аналізу та обґрунтування проведеного дослідження довічного позбавлення волі. Здобувач вдало взявся за ретельний розгляд ключових аспектів та питань у сфері правозастосування відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі на міжнародному, національному та зарубіжному рівнях, представивши при цьому оригінальні та важливі висновки, які можуть внести вагомий вклад у розвиток нашої наукової спільноти. Особливий інтерес представляє розгляд питань і пропозиції щодо формування «кола правосуддя», а також представлений авторський пілотний проєкт «Програма реституційного (відновного) правосуддя для осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі»..

Наукове значення дисертації, достовірність і новизна наукових положень підтверджуються теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження, апробацією його результатів під час проведення науково-комунікативних заходів. Проведене дослідження, отримані результати, що підтверджуються актами впровадження, підтверджують значний внесок Сороки М.В. у розбудову вітчизняної та світової кримінологічної науки.

канд. юрид. наук, доц. Лахова О.В.:

Тема, безумовно, актуальна, всі формальності з публікаціями виконані, і здобувач, на мій погляд, набув необхідних професійних компетентностей для захисту роботи і отримання ступеня доктора філософії.

Характеризуючи новизну дисертаційного дослідження особливої уваги заслуговує проведене узагальнення кримінального законодавства зарубіжних країн (Австрії, Азербайджані, Албанії, Аргентині, Бельгії, Болгарії, Великобританії, Вірменії, Казахстані, Канаді, Кореї, КНР Італії, Литва Латвії, Македонії, Молдова Польщі Румунії, США, Угорщині, Філіппінах, Франції, ФРН, Швейцарії Естонії, та Японії) щодо застосування довічного позбавлення волі та запровадження реституційного (відновного) правосуддя.

Актуальність наукового дослідження та наукова новизна є беззаперечною, практична цінність полягає у сформованих рекомендаціях до чинного законодавства у сфері правозастосування довічного позбавлення волі.

Вважаю, що дисертація готова, відповідає вимогам, тому рекомендую її до захисту в разовій раді за спеціальністю 081 Право.

д-р. юрид. наук, проф. Сачко О.В.:

Хочу відзначити те, що у дослідженні особлива увага приділяється науковому аналізу інституту довічного позбавлення волі, який розглядається у ретроспективному форматі та з урахуванням гуманізаційних процесів сьогодення. Зміст дисертаційної роботи Сороки М. В. логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий.

Для наукової спільноти представляє запропоновані зміни до ЗУ «Про медіацію» сформовано поняття медіації як вирішення кримінально – правових конфліктів, у якому його сторони (потерпілий, правопорушник, громада, держава, суспільство) і, де доцільно будь – які інші його учасники, що зазнали впливу від скоєного правопорушення, разом беруть активну участь у вирішенні його наслідків, за допомогою посередника (медіатора/фасилітатора), який спроможний забезпечити комфортні й безпечні умови життя та попередження виникнення викликів і загроз суспільній безпеці в майбутньому

Досить високий рівень та автентичність наукової новизни результатів дисертаційної роботи Сороки М.В. свідчать про його спроможність здійснювати вагомі наукові дослідження та обізнаність в об'єктному полі проведеного дослідження.

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації базуються на теоретико-методологічних засадах кримінологічної науки, узагальненні існуючих ідей та поглядів сучасних вітчизняних і зарубіжних науковців, використанні комплексу загальнонаукових і спеціальних методів. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації є теоретично та практично обґрунтованими.

Формальності виконані в повному обсязі. Достатня кількість публікацій.

Я підтримую цю роботу і пропоную винести позитивне рішення нашого фахового семінару та рекомендувати її до захисту в разовій спеціалізованій раді за спеціальністю 081 Право.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ СОРОКИ М.В. ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

д-р юридичних наук, проф. Патерило І.В.:

Наукова робота Сороки Максима Віталійовича особисто мене вразила своєю новизною, практичним і теоретичним значенням. Під час виступу Сорока М.В. відчував себе впевнено, не хвилювався. Це вказує на те, що він володіє проблематикою та опікується проблемами відновлення справедливості у суспільстві, запобігання злочинності. Дисертаційне дослідження є завершеною науковою працею, відчуються висока якість роботи.

Я підтримую цю роботу Сороки М.В. та впевнена, що вона може бути рекомендована до захисту в разовій раді.

д-р юридичних наук, проф. Кобрусева Є.А.: Дисертаційна робота Сороки М.В. справляє приємне враження. Аналіз роботи дозволяє зробити висновок про високий рівень володіння автором проблематикою дослідження, здатність до самостійної та продуктивної наукової роботи, вміння використовувати методологію наукових досліджень, вміння та навички щодо опрацювання широкої джерельної бази. Положення, які сформульовані в результаті наукового пошуку і виносяться на захист є достатньо обґрунтованими, містять вирішення низки важливих теоретичних та практичних проблем щодо удосконалення чинного законодавства у сфері застосування довічного позбавлення волі.

Загалом, зважаючи на високу якість дисертації вважаю за доцільне рекомендувати до захисту в разовій раді зі спеціальності 081 Право наукове дослідження здобувача Сороки М.В.

канд. юрид. наук, доц.Мудриєвська Л.М.:

Хочу подякувати здобувачу за цікаву доповідь, видно, що він гарно володіє матеріалом і багато з цих результатів були отримані особисто ним. Дуже цікаві були продемонстровані результати та задачі. Дуже добре, що вже є ідеї, які закладають підґрунтя для подальших досліджень.

Заслуговує на увагу представлений пілотний проєкт «Програма реституційного (відновного) правосуддя для осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі». Цей проєкт має визначити: перелік і значення термінів; критеріальні вимоги до громади, на яку покладаються зобов'язання щодо реституційного (відновного) правосуддя на особу, яка відбуває покарання у виді довічного позбавлення волі; етапи проведення «кола правосуддя»: етап визначення доцільності проведення «кола правосуддя»; етап підготовки до проведення «кола правосуддя»; етап проведення «кола правосуддя»; етап контролю за виконанням рішення.

У цілому підтримую усіх попередніх доповідачів, що в роботі на достатньому рівні представлена і актуальність, і новизна, і достовірність, тому я також рекомендую її до захисту на разовій раді.

канд. юрид. наук, доц.Живова Ю.В.:

Дисертація Сороки М.В. виглядає завершеним дослідженням. Тема роботи розкрита, зазначені завдання виконано. Дослідження має практичний результат, що має значення для подальшого розвитку теорії та практики запобігання злочинності, у роботі визначено комплекс заходів, спрямованих на удосконалення законодавчого регулювання та правозастосовної практики призначення довічного позбавлення волі.

Дисертацію Сороки М.В. присвячено аналізу теоретико – методологічних і практичних аспектів кримінально – правових проблем відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі та формуванню на цій основі теоретичних положень, спрямованих на поглиблення теорії реституційного (відновного) правосуддя і практичних рекомендацій щодо участі осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі у програмах – «кола правосуддя».

Виклад матеріалу логічний та добре структурований. Використаний стиль мови має науковий характер. Дисертація Сороки М.В. на здобуття ступеня

доктора філософії зі спеціальності 081 Право готова та може бути рекомендована до захисту в разовій раді.

канд. юрид. наук, доц. Грабильнікова О.А.: звернула увагу присутніх на актуальність теми, наголосила на теоретичному та практичному значенні результатів дослідження. Проведене дослідження відзначається комплексним характером завдяки застосуванню різноманітного методичного інструментарію, різних теорій кримінального права, детального аналізу зарубіжної практики застосування реституційного (відновного) правосуддя. Характеристика національної правозастосовної практики супроводжується аналізом відповідності міжнародним нормам і принципам щодо відновного правосуддя.

Підтримую попередніх доповідачів, і вважаю, що у нас достатньо підстав проголосувати за те, щоб подати цю дисертацію до захисту в разовій раді зі спеціальності 081 Право і побажати дисертанту успіхів.

Головуюча, д-р юридичних наук, проф. Соколенко О.Л., декан юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара:

Чи є ще бажаючі виступити? Якщо бажаючих немає, то давайте перейдемо до обговорення висновку.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації.

Особливою категорією засуджених є особи, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі. Цьому виду покарання властивий надмірний каральний характер, воно є складним, ресурсовитратним ніж інші види покарання. До того ж, довічне ув'язнення без права на умовно – дострокове звільнення, складні процедури помилування та пом'якшення (зменшення) строку його відбування, фактична відсутність можливості його зміни на покарання на певний срок, порушує питання про жорстоке, нелюдське або таке, що принижує людську гідність поводження і суперечить праву на ресоціалізацію та реабілітацію.

Затвердження теми та плану дисертації. Тема дисертації «Кримінально-правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі» затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено д.ю.н. Юзікову Н.С. (протокол № 4 від 19.11.2020 р.).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до: Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 942 від 07.09.2011 р.; Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09. 2019 р. № 722/2019; Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 24.03.2021 р. № 119/2021); Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11.05.2023 р. № 273/2023. Робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри адміністративного і кримінального права юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара та в межах наукової теми: «Модернізація національного підходу до вирішення проблем правового захисту людини і суспільства у контексті сучасних глобальних викликів на 2021–2023 рр.» (номер державної реєстрації 0122U001409).

Публікації та особистий внесок здобувача. Основні положення, висновки й рекомендації дисертації оприлюднено на шести науково-практичних заходах: The 35th International scientific and practical conference “Modern methods of solving scientific problems of reality” (September 05 – 08, 2023) Varna, Bulgaria. International Science Group. 2023; The XXXV International Scientific and Practical Conference « Scientists and modern theoretical ideas», September 04-06, 2023, Haifa, Israel; The XXXVI International Scientific and Practical Conference «Modern problems and the latest theories of development», September 11-13, 2023, Munich, Germany; The 36th International scientific and practical conference “Current trends in the development of youth theories” (September 12 – 15, 2023) Ankara, Turkey. International Science Group. 2023; VIII Всеукраїнська науково – практична конференція «Придніпровські соціологічні читання» (м. Дніпро. 6 жовтня 2023р.); Всеукраїнська науково – практична конференція Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин 17 – 18 листопада. 2023. М. Дніпро.

Результати дисертації висвітлено у п'яти публікаціях, із них чотири – у виданнях, які входять до переліку наукових фахових видань України категорія «Б», одна у зарубіжному виданні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних наукових досліджень кримінально – правових проблем відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій та висновків, зокрема:

- узагальнено дослідницькі пріоритети та перспективи кримінально-правового аналізу покарання у виді довічного позбавлення волі, на національному та зарубіжному рівнях, що охоплюють широкий спектр теоретичних і практичних аспектів, спрямованих на забезпечення справедливого, гуманного ставлення до правопорушників та відновлення справедливості у суспільстві;
- доведено, на основі зарубіжного досвіду на національних особливостей, доцільність створення Комітету громадського правосуддя як громадського експертного утворення, до складу якого можуть входити судді, представники прокуратури, офіцери поліції, громадські правозахисні організації, науковці, об'єднані метою сприяння відновному правосуддю, справедливості та пошуку конструктивних шляхів реагування на конфлікти;
- розроблено макет Програми реституційного (відновного) правосуддя щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі;
- запропоновано зміни та доповнення до законодавчих актів України щодо реалізації форм відновлення справедливості у кримінальному судочинстві при застосуванні довічного позбавлення волі;
- підходи до міжнародних вимог та рекомендацій щодо запровадження реституційного (відновного) правосуддя в європейських країнах, які диференційовані на дві групи: загального (універсального) характеру, які містять загальні норми щодо реституційного правосуддя та закріплюють право на застосування альтернативи в судовому провадженні, посередництво, примирення; спеціального характеру, які містять адресні норми щодо реституційного правосуддя, дають визначення поняттям і категоріям, що характеризують реституційне правосуддя, умови застосування реституційного правосуддя в національній правовій системі;
- визначення довічного позбавлення волі як примусового заходу, що застосовується від імені держави, за рішенням суду, до особи, визнаної винною у вчиненні умисного особливо тяжкого злочину, і передбачає безстрокову (довічну) ізоляцію засудженого від суспільства шляхом тримання його у спеціально призначених для цього установах виконання покарань;
- методологічні підходи до дослідження кримінально – правових проблем відновлення справедливості при застосуванні довічного позбавлення волі шляхом використання: діалектичного, історичного, парадигмального, аксіологічного, антропологічного, герменевтичного, термінологічного (діахронічного, системно – структурного, функціонального); юридично – позитивістського; детерміністського, а також загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання: логічного; історико –

генетичного, порівняльного, методу аналізу документів, методу спостереження, соціологічного методу опитування, психолого – педагогічного методу (біографічного);

- теоретичні підходи до розуміння відновлення справедливості в контексті теорій кримінального покарання відповідно до яких, осмислення відновлення справедливості як мети кримінального покарання можливе крізь призму детерміністського підходу в межах теорій ретрибутивізму, консеквенціалізму та реституційного (відновного) правосуддя;
- аргументи щодо доцільності інкорпорації у національну кримінально – правову базу інституту реституційного (відновного) правосуддя у формі «кола правосуддя» як ефективного правового засобу відновлення справедливості щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі.

Практичне значення одержаних результатів полягають у тому, що вони становлять як науково - теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у:

- науково - дослідній сфері – як підґрунтя для подальшої розробки теоретичних і прикладних аспектів кримінально – правових проблем відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі, а також для підготовки відповідних наукових видань та організації науково - дослідної роботи студентів, слухачів закладів вищої освіти України;
- правотворчій діяльності – як науково обґрунтовані пропозиції щодо подальшого удосконалення чинних нормативно - правових актів, які регламентують застосування відновного правосуддя щодо осіб, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі;
- правозастосовній діяльності – як рекомендації щодо підвищення ефективності практичної діяльності установ пенітенціарної системи України;
- навчальному процесі – як матеріали для підготовки відповідних розділів навчальних видань (підручників та навчальних посібників) і науково - методичних розробок з навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінальний процес», відповідних спецкурсів («Кримінальна відповідальність», «Кримінальне судочинство», «Теоретичні проблеми кримінального судочинства»), а також для проведення різних форм навчальних занять (лекційних, семінарських, практичних) зі студентами, курсантами і слухачами закладів вищої освіти України.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Сорока М.В. До питання правової сутності справедливості: від ретроспективного бачення до сучасного розуміння. *Юридичний вісник*. 2023. №5. С. 127 – 140. DOI: <https://doi.org/10.32782/yuv.v5.2023.17> URL: http://yurvisnyk.in.ua/v5_2023/17.pdf
2. Сорока М.В. Нормативно – правове забезпечення відновного правосуддя в країнах Європейського Союзу: досвід Німеччини і пріоритетні напрями удосконалення Кримінального Кодексу України. *Правові новели*. 2022. № 17. С. 237 – 244. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2022.17.32> URL: http://legalnovels.in.ua/journal/17_2022/32.pdf
3. Сорока М.В. Відновлення справедливості як ціль реституційного правосуддя. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2022. № 3. С. 113-127. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2022.3.15> URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2022/15.pdf
4. Сорока М.В. Розуміння справедливості в контексті теорій кримінального покарання. *Публічне право*. 2023. № 3 (51). С. 117-128. DOI: 10.32782/2306-9082/2023-51-13 ORCID: 0009-0000-5229-1063 URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/51/13.pdf>
5. Сорока М.В. Правове регулювання довічного позбавлення волі в США і Україні: порівняльний аналіз. *KELM (knowledge, Education, law, Management)* 2023. №7 (59). С. 177-185. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.7.28> ORCID: 0009-0000-5229-1063 URL: <https://kelmczasopisma.com.ua/jornal/86>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Сорока М.В. Підходи до розуміння справедливості як загальнолюдського виміру права. The 35th International scientific and practical conference “Modern methods of solving scientific problems of reality” (September 05 – 08, 2023) Varna, Bulgaria. International Science Group. 2023. P. 81 – 83. URL: <https://isg-konf.com/modern-methods-of-solving-scientific-problems-of-reality/>
2. Сорока М. В. Теоретичні засади дослідження відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі. The XXXV International Scientific and Practical Conference « Scientists and modern theoretical ideas», September 04-06, 2023, Haifa, Israel. P. 101 – 103. URL: <https://eu-conf.com/events/scientists-and-modern-theoretical-ideas/>

3. Сорока М.В. Особливості функціонування механізму медіації в США. The XXXVI International Scientific and Practical Conference «Modern problems and the latest theories of development», September 11-13, 2023, Munich, Germany. P. 143 – 145. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8636/MODERN-PROBLEMS-AND-THE-LATEST-THEORIES-OF-DEVELOPMENT%20%28%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. Сорока М.В. До питання щодо сутності відновного правосуддя. The 36th International scientific and practical conference “Current trends in the development of youth theories” (September 12 – 15, 2023) Ankara, Turkey. International Science Group. 2023. P. 92 – 94. URL: <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2023/09/CURRENT-TRENDS-IN-THE-DEVELOPMENT-OF-YOUTH-THEORIES.pdf>
5. Сорока М. До питання змісту відновлення справедливості у виді довічного позбавлення волі. Збірка матеріалів VIII Всеукраїнської науково – практичної конференції «Придніпровські соціологічні читання» (м. Дніпро. 6 жовтня 2023р.). Дніпро: Видавничо – поліграфічний дім «Формат +», 2023. С.114 – 116. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2023/materiali%20konf/18_pridniprovski_soc_iologichni_tchitannya.pdf
6. Сорока М. Довічне позбавлення волі як інститут покарання у Федеративній Республіці Німеччини. Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин. Матеріали Всеукраїнської науково – практичної конференції 17 – 18 листопада. 2023. М. Дніпро. Дніпро: Прінт Дім, 2023. С.103 – 108. URL: <https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2023/materiali%20konf/23.pdf>

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Сороки М.В. про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Підготовлена аспірантом кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара дисертація Сорокою Максимом Віталійовичем є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв’язують конкретне наукове завдання у галузі кримінального та кримінально-виконавчого права. Дисертація, у цілому, відповідає вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня

доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 44 від 12.01.2022р. та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Сороки Максима Віталійовича на тему: «Кримінально-правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі» до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право Сороки Максима Віталійовича у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право аспіранта *Сороки Максима Віталійовича* на тему: «Кримінально-правові проблеми відновлення справедливості шляхом застосування довічного позбавлення волі»

у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	2	3	4	5	6
1.	Корнякова Тетяна Всеволодівна (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри адміністративного і кримінального права	Доктор юридичних наук 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право, 2012 р., Україна	професор кафедри адміністративного і кримінального права, 2021 р., Україна	Корнякова Т.В. Прогнозування ефективності спеціальної конфіскації як кримінально-правової санкції у запобіганні злочинності. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. № 4. 2023. С.180-185. Режим доступу до ресурсу: http://apnl.dn.u.in.ua/4_202

					<p>3/27.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/39221536(фахо ве видання, категорія «Б»)</p> <p>Y. Leheza, V. Shablysty, I. V. Aristova, I. O. Kravchenko and Tatiana Korniakova Foreign Experience in Legal Regulation of Combating Crime in the Sphere of Trafficking of Narcotic Drugs, Psychotropic Substances, their Analogues and Precursors: Administrative and Criminal Aspect. Journal of Drug and Alcohol Research Volume 12 (2023). Issue 4, Article number 236240 Режим доступу до ресурсу: https://www.shdin.com/articles/foreign-experience-in-legal-regulation-of-combating-crime-in-the-sphere-of-trafficking-of-narcotic-drugs-psychotropic-su.pdf Режим доступу до ресурсу: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221598895&</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>origin=record Page Foreign experience; Illegal trafficking; Narcotic drugs and psychotropic substances; Precursors; Countermeas ures; Legal regulation DOI: 10.4303/JDA R/236240 (Scopus)</p> <p>Zabarniy, M., Topchii, V., Korniakova, T., Topchii, O., Topchii, V. Criminologic al Analysis of Determinants of Criminal behavior Journal of Forensic Science and Medicine. 2023. № 9(2), с. 144-152 Режим доступу до ресурсу: https://www.s copus.com/au thid/detail.uri ?authorId=57 215026931& origin=record Page https://journal s.lww.com/jfsm/ fulltext/202 3/09020/crimi nological_ana lysis_of_deter minants_of_7. aspx DOI: 10.4103/jfsm. jfsm_84_22 (Scopus)</p>
2.	Сачко Олександр Васильович (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, професор кафедри адміністративного і кримінального права	Доктор юридичних наук 12.00.09 – кримінальний процес; криміналістика; оперативно-розшукова діяльність; судова медицина та психіатрія, 2019 р., Україна	професор кафедри адміністративного і кримінального права 2022 р., Україна	Сачко О.В. Генеза ідеї справедливо сті в житті суспільства як правова категорія Правові новели, 2024 № 22 т. 2 С. 147-153

					<p>Режим доступу до ресурсу: http://www.legalnovels.in.ua/journal/22-2_2024/21.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.2.19 (Фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>Сачко О.В. Правосуб'єктність міжнародних неурядових організацій: стан і перспективи розвитку Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції № 4. 2022 рік С. 230-236 Режим доступу до ресурсу: http://apnl.dn.u.in.ua/4_2022/35.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/39221345 (Фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>O. Sachko Y. Leheza L. Nalyvaiko V. Shcherbyna O. Shepik-Trehubenko Principles of law: Methodological approaches to understanding in the context of modern globalization transformations Ius Humani. Law Journal, (2022). 11(2), p. 55-79. Режим доступу до</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>ресурсы: https://iushumanani.org/index.php/iushuman/article/view/312 DOI: https://doi.org/10.31207/ih.v11i2.312 (Web of Science)</p>
3.	Лахова Олена Вадимівна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри адміністративного і кримінального права	Кандидат юридичних наук 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право, 2017 р., Україна	доцент кафедри адміністративного і кримінального права, 2020 р., Україна	<p>Лахова О.В. Розуміння соціальної (громадської) справедливо-сті як міри відповідності між змістом протиправного діяння і його оцінкою громадою Юридичний науковий електронний журнал. 2023 р. № 3. С. 113-115 Режим доступу до ресурсу : http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=126 DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/94 (Фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>Лахова О.В. Особливості визначення суспільної небезпечності злочину Юридичний науковий електронний журнал. 2020 р. № 4. С. 400-402 Режим доступу до ресурсу : http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=126</p>

					<p>DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/94 (Фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>Лахова О.В., Кривульський Д.С. Проблемні питання розділу «Злочини проти волі, честі та гідності особи» кримінального кодексу України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021 р. № 11. С. 603-604. Режим доступу до ресурсу: http://www.lsej.org.ua/11_2021/152.pdf DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/150 (Фахове видання, категорія «Б»)</p>
4.	Рябчинська Олена Павлівна (опонент)	Класичний приватний університет Міністерства освіти і науки України, завідувачка кафедрою кримінального права, процесу та криміналістики	Доктор юридичних наук 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право, 2013 р., Україна	професор кафедри кримінального права, 2014 р., Україна	Рябчинська О.П. Новітні методики оцінювання виправлення засудженої особи в процесі відбування покарання. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 8. С. 349-353. (у співавторстві з Дьоменко С.В.); Режим доступу до

				<p>ресурсу: URL: http://www.lsej.org.ua/8_2023/80.pdf DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-8/80 (Фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>Рябчинська О.П. Особливості призначення покарання особам пенсійного віку за колабораційну діяльність. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки». 2023. Том 34 (73). № 2. С. 216-223. Режим доступу до ресурсу: URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/2_2023/37.pdf DOI https://doi.org/10.32782/TN-U-2707-0581/2023.2/37: (Фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>Рябчинська О.П. Призначення покарання на підставі угод в кримінальному провадженні: теоретико-</p>
--	--	--	--	---

					<p>правовий аспект. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 3. С. 435-440. (у співавторстві з Большаковою Д.О.). Режим доступу до ресурсу: http://www.lsej.org.ua/3_2024/107.pdf DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/105 (Фахове видання, категорія «Б»)</p>
5.	Колб Олександр Григорович (опонент)	Державний податковий університет Міністерства фінансів України, професор кафедри кримінального права та процесу	доктор юридичних наук 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право, 2008 р., Україна	професор кафедри кримінального права та процесу, 2008 р., Україна	<p>Колб О.Г. Про деякі сучасні маргінальні підходи з питань надання права на короткострокові виїзди засуджених до довічного позбавлення волі в Україні за межі колоній. Електронний юридичний журнал № 1. 2024. С. 520-523 Режим доступу до ресурсу: http://www.isej.org.ua/1_2024/1_2024.pdf DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/122 (Фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>Колб О. Г., Топчій В. В., Бусел А. О. Розширення</p>

					<p>прав засуджених до довічного позбавлення волі – одне із джерел посягань на національну безпеку України. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2023. №2 (24), С. 101-108. Режим доступу до ресурсу: https://visnyk.pau.com/index.php/journal/article/view/625/485 DOI: https://doi.org/10.34015/2523-4552.2023.2.12 (Фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>O. Kolb, V. Vasylevych, Yu. Levchenko (2023). The problem of expanding the rights of those sentenced to life imprisonment . Law journal of the national academy of internal affairs. Volume 13, № 4: 22-30. (Фахове видання, категорія «Б») Режим доступу до ресурсу: https://lawjournal.com.ua/en/journals/to-m-13-4-2023/the-problem-of-expanding-the-rights-of-those-sentenced-to-</p>
--	--	--	--	--	--

					life- imprisonment DOI: https://doi.org/10.56215/nai a- chasopis/4.20 23.22.
--	--	--	--	--	---

Результати відкритого голосування:

«За» – 17 осіб.

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

Рішення прийнято одногосно.

**Голова
міжкафедрального семінару**

Ольга СОКОЛЕНКО

Секретар

Олена ГРАБИЛЬНІКОВА